

ΑΛΕΞΙΟΣ Γ.Κ. ΣΑΒΒΙΔΗΣ

Βυζαντινολόγος-ιστορικός

Καθηγητής Ιστορίας Μεσαιωνικών & Βυζαντινών Χρόνων/ Τμήμα Ιστορίας,
 Αρχαιολογίας & Διαχείρισης Πολιτισμικών Αγαθών Πανεπιστημίου Πελοποννήσου
 (Καλαμάτα-Ελλάς)

Πρόεδρος Τμήματος (2010-2012 & 2013-2015)

Κοσμήτορας (2016-) Σχολής Ανθρωπιστικών Επιστημών & Πολιτισμικών Σπουδών
 Πανεπιστημίου Αιγαίου (Καλαμάτα)

ΠΡΟΣΩΠΙΚΑ

- Γενν. 13 Φεβρουαρίου 1955, Αθήνα, Ελλάς
- Έγγαμος με Φωτεινή Βλαχοπούλου, Μ. Α., εκπαιδευτικό. Δύο κόρες, ένας γιος
- Διεύθυνση οικίας: Τράλλεων 7, Νέα Σμύρνη, Αθήνα 171 21, Ελλάς, τηλ.(210) 9344-133/ Fax (210) 9310-040 – Κινητό τηλ. 6974-238894
- E-mail: asavv@otenet.gr; savvides@uop.gr

ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ-ΠΤΥΧΙΑ

- Πτυχιούχος Ελληνικής & Αγγλικής Φιλολογίας, Πανεπιστήμιο Αθηνών, 1978
- M.Phil. στη βυζαντινή ιστορία, Πανεπιστήμιο Λονδίνου (King's College), 1980. Εισηγητής: καθηγητής Donald M. Nicol
- Δρ.Φ. στη βυζαντινή ιστορία, Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης, 1986. Εισηγητής: καθηγητής Ιωάννης Καραγιαννόπουλος

ΕΠΑΓΓΕΛΜΑ

- Τόπος προγενέστερης εργασίας (1985-2001): Κέντρο (Ινστιτούτο) Βυζαντινών Ερευνών/Εθνικό Ίδρυμα Ερευνών, Αθήνα Ελλάς. Μέλος προγράμματος «Τράπεζα Πληροφοριών Βυζαντινής Ιστορίας»
- Βαθμίδες: Επιστημονικός συνεργάτης, 1985-1988
 Δόκιμος ερευνητής (λέκτορας), 1988-1995
 Εντεταλμένος ερευνητής (επίκουρος καθηγητής), 1995-2001
- Τόπος προηγούμενης εργασίας (2001-2008): Πανεπιστήμιο Αιγαίου/ Τμήμα Μεσογειακών Σπουδών, Ρόδος, Ελλάς
- Βαθμίδα: Αναπληρωτής καθηγητής, Ιούλιος 2001- Δεκέμβριος 2005,

- Καθηγητής Δεκ. 2005-Ιούν. 2009/ Αναπληρωτής προέδρου 2004-2006
- Τόπος παρούσας εργασίας [με μετάκληση] (από Ιούνιο του 2009): Πανεπιστήμιο Πελοποννήσου/ Τμήμα Ιστορίας, Αρχαιολογίας και Διαχείρισης Πολιτισμικών Αγαθών/ ΤΙΑΔΠΑ (Καλαμάτα, Ελλάς)
- Βαθμίδα: Καθηγητής/ Πρόεδρος Τμήματος 2009-2012 και 2^η θητεία 2013-2015
- Κοσμήτορας Σχολής Ανθρωπιστικών Επιστημών & Πολιτισμικών Σπουδών/ ΣΑΕΠΣ Παν/μίου Πελοποννήσου (Καλαμάτα, 2016-)

ΔΙΔΑΚΤΙΚΗ ΕΜΠΕΙΡΙΑ-ΠΡΟΣΚΛΗΣΕΙΣ

- Πανεπιστήμιο Αθηνών/ Παιδαγωγικό Τμήμα Δ.Ε., 1995-1999: προπτυχιακά μαθήματα βυζαντινής/μεσαιωνικής ιστορίας (1997-99), μεταπτυχιακά μαθήματα-σεμινάρια (M. Ed.) βυζαντινής/ μεσαιωνικής ιστορίας (1995-99). Πρόσκληση από καθηγητή Γεώργιο Λεοντσίνη
- Επισκέπτης καθηγητής (Αύγουστος-Σεπτέμβριος 1997 και 1999), Πανεπιστήμιο Rand Afrikaans, Johannesburg (νυν Johannesburg University), Νότια Αφρική/ Τμήμα Ελληνικών και Λατινικών Σπουδών: προπτυχιακά μαθήματα βυζαντινής ιστορίας και πολιτισμού, σεμιναριακές διαλέξεις (επίσης στο τμήμα Ισλαμικών Σπουδών) σε μεταπτυχιακούς φοιτητές (M.A. και Δρ.Φ.). Πρόσκληση από καθηγητή Benjamin Hendrickx (η συνεργασία συνεχίζεται)
- Πανεπιστήμιο Αιγαίου/Τμήμα Μεσογειακών Σπουδών, Ρόδος, 2005-6 και εξής: μεταπτυχιακά μαθήματα (M.A.) βυζαντινής/ μεσαιωνικής διπλωματίας
- Δημοκρίτειο Πανεπιστήμιο Θράκης/ Νομική Σχολή, Κομοτηνή, Απρίλ. 2005: δύο σεμινάρια στο μεταπτυχιακό πρόγραμμα (M.A.) «Σπουδές Νοτιοανατολικής Ευρώπης» για τις βυζαντινο-τουρκικές σχέσεις. Πρόσκληση από τον καθηγητή Κωνσταντίνο Χατζόπουλο

ΜΕΛΟΣ ΕΠΙΤΡΟΠΩΝ ΕΡΕΥΝΑΣ ΔΙΑΤΡΙΒΩΝ/ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΕΡΓΑΣΙΩΝ κ.ά. (ΕΠΙΛΟΓΗ)

- Μέλος επιτροπής βράβευσης διδακτορικών διατριβών βυζαντινής ιστορίας στη Βρετανία, Hellenic Foundation, Λονδίνο 1994
- Μέλος θεματικής επιτροπής Παιδαγωγικού Ινστιτούτου Υπουργείου Παιδείας για την εποπτεία συγγραφής νέων εγχειριδίων ιστορίας Γυμνασίου-Λυκείου, Οκτώβριος 1997-Σεπτέμβριος 1998 (τομέας αρμοδιότητας: βυζαντινή-μεσαιωνική ιστορία)
- Εξωτερικός εξεταστής μεταπτυχιακής εργασίας M.A. στο Πανεπιστήμιο του Orange Free State, Bloemfontein Νοτίου Αφρικής (1997)
- Μέλος τριμελούς εισηγητικής επιτροπής διδακτορικής διατριβής στο Πανεπιστήμιο Αθηνών/ Παιδαγωγικό Τμήμα Δ.Ε. (2000)
- Εξωτερικός εξεταστής τεσσάρων διδακτορικών διατριβών στο Πανεπιστήμιο Rand Afrikaans, Johannesburg Νοτίου Αφρικής (2001, 2009, 2010, 2013)
- Εισηγητής-επόπτης επτά διδακτορικών διατριβών στο Πανεπιστήμιο Αιγαίου/ Τμήμα Μεσογειακών Σπουδών, Ρόδος (από Δεκ. 2001, Ιαν.-Φεβρ.-Ιούν. 2002, Οκτ. 2003, Μάιο 2004, Ιούνιο 2004, Μάιο 2005) –η πρώτη διατριβή υποστηρίχθηκε τον Ιούνιο του 2005, η δεύτερη τον Μάρτιο του 2006 και η 3^η και 4^η τον Οκτώβριο του 2007
- Εισηγητής-επόπτης έξι (6) διδακτορικών διατριβών στο Πανεπιστήμιο Πελοποννήσου/ Τμήμα Ιστορίας, Αρχαιολογίας και Διαχείρισης Πολιτισμικών Αγαθών (2010, 2011, 2012, 2015, 2016) –η πρώτη διατριβή υποστηρίχθηκε το Νοέμβριο του 2015 και η δεύτερη τον Ιούλιο του 2016

- Εξωτερικός εξεταστής διδακτορικής διατριβής στο Πανεπιστήμιο UNISA (University of South Africa), Πρετόρια Νοτίου Αφρικής (2003)
- Εξωτερικός εξεταστής τεσσάρων διδακτορικών διατριβών στο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης/ Τμήμα Ιστορίας και Αρχαιολογίας (2007, 2009, 2010, 2011)
- Εξωτερικός εξεταστής μεταπτυχιακής εργασίας Μ.Α. στο Πανεπιστήμιο Αθηνών/ Φιλοσοφική Σχολή (2003)
- Εξωτερικός εξεταστής δύο μεταπτυχιακών εργασιών Μ.Α. στο Πανεπιστήμιο του Johannesburg (πρώην Παν/μιο Rand Afrikaans) (2007)

ΤΟΜΕΙΣ ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΩΝ & ΔΙΔΑΚΤΙΚΩΝ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝΤΩΝ

- Σχέσεις Βυζαντίου με τον ισλαμικό/ ανατολικό κόσμο, με ειδική αναφορά στους τουρκόφωνους προ-οθωμανικούς λαούς της Ανατολής και των Βαλκανίων
- Σχέσεις Βυζαντίου-Οθωμανών Τούρκων
- Βυζαντινή προσωπογραφία και γενεαλογία
- Βυζαντινή διπλωματική ιστορία
- Ιστορική γεωγραφία και τοπική ιστορία της Μικράς Ασίας (έμφαση στον βυζαντινό Πόντο και στην Αυτοκρατορία των Μεγάλων Κομνηνών) και του ελλαδικού χώρου (έμφαση στην Πελοπόννησο, Στερεά Ελλάδα και Θεσσαλία) κατά τον μεσαίωνα
- Ιστορία ανατολικής Μεσογείου, ιδίως κατά την περίοδο των Σταυροφοριών
- Μεσαιωνική ιστορία νησιών Αιγαίου και Ιονίου
- Μεσαιωνική ιστορία των καυκασιανών λαών (Αρμενίων, Γεωργιανών, Αλανών, Λαζών, Τζάνων)
- Ελληνιστική και Ρωμαϊκή ιστορία
- Ιστορία ύστερης αρχαιότητας και μετάβασης στη μεσαιωνική εποχή
- Πηγές αρχαίας ελληνικής, ελληνιστικής και ρωμαϊκής ιστορίας
- Βυζαντινή ιστορία 284-1461 μ.Χ.
- Μεσαιωνική ιστορία Δύσης
- Μεσαιωνική ιστορία του Ισλάμ (Άραβες-Πέρσες-Τούρκοι)
- Ιστορία Μογγόλων
- Ιστορία Οθωμανικής Αυτοκρατορίας
- Μουσικολογία-μουσικοκριτική-αρθρογραφία κλασικής μουσικής επικαιρότητας (συμφωνική μουσική/ ορχήστρες-μαέστροι-μουσική δωματίου)

ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ ΣΕ ΣΥΝΕΔΡΙΑ/ΣΥΜΠΟΣΙΑ κ.ά.

- Από το 1985 συμμετοχή σε διεθνή και τοπικά (Πανελλήνια) συνέδρια/συμπόσια στην Ελλάδα και στο εξωτερικό (15 συμμετοχές στο εξωτερικό, στις Η.Π.Α., Βουλγαρία, Τσεχοσλοβακία, Πορτογαλία, Ε.Σ.Σ.Δ./Ρωσία, Καναδά, Τουρκία, Τυνησία και Νότια Αφρική). Επίσης διάφορες δημόσιες διαλέξεις στην Ελλάδα και Νότια Αφρική. Συνολικά πάνω από 120 συμμετοχές.

ΔΙΑΚΡΙΣΕΙΣ-ΒΡΑΒΕΙΑ

- 1996-1997: Πρώτο βραβείο Αμπντί Ιπεκτσι (η απονομή στην Κωνσταντινούπολη, Ιούνιος 1997) για τη συμβολή στην επιστημονική μελέτη των βυζαντινοτουρκικών σχέσεων και στην προώθηση της ελληνοτουρκικής φιλίας

ΕΚΔΟΤΙΚΗ ΕΜΠΕΙΡΙΑ

- Επιμελητής έκδοσης βυζαντινολογικού περιοδικού *BYZANTINOS ΔΟΜΟΣ*, Αθήνα 1987-1998 και Θεσσαλονίκη 1999 εξ. (έως το 2013/14: 21 τόμοι -ο τόμος 22 [2015/16] υπό ετοιμασία)
- Επιμελητής έκδοσης και βασικός ληματογράφος στο συλλογικό *ΕΓΚΥΚΛΟΠΑΙΔΙΚΟ ΠΡΟΣΩΠΟΓΡΑΦΙΚΟ ΛΕΞΙΚΟ ΒΥΖΑΝΤΙΝΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ* (Αθήνα, έως τώρα 6 τόμοι: 1996-2006 και ο τόμος της γενικής βιβλιογραφίας, 2000/ ο τόμος 7 ετοιμάζεται) –αγγλική μετάφραση-έκδοση του έργου ξεκίνησε το 2007 (συνεπιμελητής Benjamin Hendrickx) από τον εκδ. οίκο Brepols Publishers του Βελγίου (Turnhout) –τόμος I (A), 2007 (έκδ. 2008)– τόμος II (B-E), 2008 (έκδ. 2009)– τόμος III (F-J), 2012 (έκδ. 2013), τόμος IV (K-M) υπό ετοιμασία
- Συνεπιμελητής έκδοσης (με Τηλέμαχο Λουγγή) τόμου 13-14 του περιοδικού *MÉSOGEOIOS* (2001, έκδ. 2002=*Hommage à Johannes Irmscher*)
- Διευθυντής-συντονιστής σειράς μονογραφιών «Θέματα Παγκόσμιας και Ελληνικής Ιστορίας-Πολιτισμού» (Αθήνα, Εκδόσεις Ιωλκός, 2003 εξ./ έως τώρα έξι τίτλοι)
- Επιμελητής-υπεύθυνος των τριών περί Βυζαντίου τόμων της «Ιστορίας των Ελλήνων» (Αθήνα, Δομή, 2006 –και 2^η έκδ.)
- Επιμελητής έκδοσης τόμου *Ο βυζαντινός Πόντος (4^{ος}-15^{ος} αι.). Ιστορικές συμβολές* (Αθήνα, Επιτροπή Ποντιακών Μελετών, 2013)

ΜΕΛΟΣ ΕΚΔΟΤΙΚΩΝ ΕΠΙΤΡΟΠΩΝ

- Περιοδικό *ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΟΣ ΦΑΡΟΣ* (Αλεξάνδρεια-Johannesburg), από 1990
- Περιοδικό *JOURNAL OF ORIENTAL AND AFRICAN STUDIES* (Αθήνα), από 1989
- Περιοδικό *MÉSOGEOIOS/ MÉDITERANNÉE* (Παρίσι), από 1998
- Περιοδικό *IL MAR NERO* (Βουκουρέστι - Παρίσι –Ρώμη), από 1998
- Περιοδικό *ΙΣΤΟΡΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ* (Αθήνα. 2001-2010)
- Περιοδικό *ΑΡΧΕΙΟΝ ΠΟΝΤΟΥ* Επιτροπής Ποντιακών Μελετών (Αθήνα, από το 2010)
- Περιοδικό *RADOVI* Πανεπιστημιακού Ερευνητικού Ινστιτούτου Κροατικής Ιστορίας (Φιλοσοφικής Σχολής Πανεπιστημίου Zagreb Κροατίας, από 2011)
- Συλλογικοί (ετήσιοι) τόμοι *Naša prošlost* (= «Το παρελθόν μας»)-Ιστορικά Αρχεία Εθνικού Μουσείου Κράλεβου Σερβίας (από το 2012)

ΜΕΛΟΣ ΙΣΤΟΡΙΚΩΝ ΕΤΑΙΡΕΙΩΝ ΚΑΙ ΕΠΙΤΡΟΠΩΝ

- Εταιρεία Βυζαντινών και Μεταβυζαντινών Μελετών, Αθήνα
- Ελληνική Ιστορική Εταιρεία, Θεσσαλονίκη
- Εραλδική και Γενεαλογική Εταιρεία Ελλάδος, Αθήνα
- Ελληνική Επιτροπή Σπουδών Νοτιοανατολικής Ευρώπης, Αθήνα
- Society for the Study of the Crusades and the Latin East, Jerusalem-Cardiff
- Επιτροπή Ποντιακών Μελετών, Αθήνα (αντιπρόεδρος από 2010/ δύο θητείες)
- Ελληνική Επιτροπή Διεθνούς Εταιρείας Βυζαντινών Σπουδών, Αθήνα

ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ ΣΕ ΜΕΓΑΛΕΣ ΕΓΚΥΚΛΟΠΑΙΔΕΙΕΣ/ ΛΕΞΙΚΑ

- *ΜΕΓΑΛΗ ΓΕΝΙΚΗ ΕΓΚΥΚΛΟΠΑΙΔΕΙΑ ΥΔΡΙΑ*, επιμ. Π. Ροδάκης, στους τόμους 28-55, Αθήνα 1983-1988
- *ΕΓΚΥΚΛΟΠΑΙΔΕΙΑ ΤΟΥ ΠΟΝΤΙΑΚΟΥ ΕΛΛΗΝΙΣΜΟΥ*, επιμ. Θ. Γεωργιάδης, σε όλους τους 5 τόμους, Θεσσαλονίκη 1988-1989
- *THE CRUSADES: AN ENCYCLOPAEDIA*, επιμ. Murray (ABC-Clio Publishers, Santa Barbara, California), στα αγγλικά, από το 2001 (εκδόθηκε σε 4 τόμους το 2006)
- *ENCYCLOPAEDIA OF ISLAM*, 2^η έκδ., επιμ. C. E. Bosworth κ.ά. (Leiden-London-Paris), στα αγγλικά και γαλλικά, στους τόμους 7, 8, 9, 10, 11 και στον συμπληρωματικό τόμο 12- Supplement (1993-2004)
- *ENCYCLOPAEDIA OF ISLAM*, 3^η έκδ., επιμ. K. Kreiser κ.ά (Leiden-London-Paris) στα αγγλικά και γαλλικά από το 2006 εξ.
- *LEXIKON DER BYZANTINISTIK*, επιμ. J. Irmscher [† 2000] (Amsterdam), στα γερμανικά, από το 1998 (η συνεργασία συνεχίζεται)

(πάνω από 1000 λήμματα συνολικά)

ΚΥΡΙΑ ΔΗΜΟΣΙΕΥΜΑΤΑ 1980-2016 (ΒΙΒΛΙΑ ΚΑΙ ΜΙΚΡΕΣ ΜΟΝΟΓΡΑΦΙΕΣ)

1. *Το Βυζάντιο και οι Σελτζούκοι Τούρκοι τον 11^ο αι.* (Αθήνα, Βιβλιοπωλείο των Βιβλιοφίλων, 1980, 2η έκδ. 1988)
2. *Byzantium in the Near East, A.D. 1192-1237* (Θεσσαλονίκη, Κέντρο Βυζαντινών Ερευνών Α.Π.Θ., 1981) (M.Phil.)
3. *Τα χρόνια σχηματοποίησης του Βυζαντίου 284-518* (Αθήνα, Βασιλόπουλος, 1983)
4. *Το οικουμενικό βυζαντινό κράτος και η εμφάνιση του Ισλάμ 518-717* (Αθήνα, Εστία, 1985, 2^η έκδ. 1990)
5. *Μελέτες βυζαντινής ιστορίας 11^{οο}-13^{οο} αι.* (Αθήνα, Καρδαμίτσα-Ινστιτούτο του Βιβλίου, 1986, 2η έκδ. 1995)
6. *Τα βυζαντινά Επτάνησα, 11^{οο}-αρχές 13^{οο} αι.* (Αθήνα, Βιβλιοπωλείο των Βιβλιοφίλων, 1986, 2^η έκδ. με προσθήκες 2007)
7. *Βυζαντινά στασιαστικά και αυτονομιστικά κινήματα στα Δωδεκάνησα και στη Μικρά Ασία 1189-1240* (Αθήνα, Δόμος, 1987) (διατριβή Δρ.Φ.)
8. *Βυζαντινοτουρκικά μελετήματα. Ανατύπωση άρθρων 1981-1990* (Αθήνα, Ηρόδοτος, 1991 – 18 μελετήματα) (ελληνικά και αγγλικά)
9. *Σελίδες από την βαλκανική αντίδραση στην οθωμανική επέκταση κατά τους 14^ο και 15^ο αι. Ουγγέλης-Ουνιάδης-Καστριώτης-Κλαδάς* (Αθήνα, Ηρόδοτος, 1991, 2^η έκδ. υπό ετοιμασία)
10. (συνεργ. Σ. Λαμπάκης): *Γενική βιβλιογραφία περί του βυζαντινού Πόντου και του κράτους των Μεγάλων Κομνηνών της Τραπεζούντας* (Αθήνα, Δόμος, 1992)
11. *Μελετήματα βυζαντινής προσωπογραφίας και τοπικής ιστορίας. Ανατύπωση άρθρων 1981-1991* (Αθήνα, Ηρόδοτος, 1992 – 32 μελετήματα) (ελληνικά και αγγλικά)
12. *Η οθωμανική κατάκτηση της Θήβας και Λεβάρδειας* (Αθήνα, Τροχαλία, 1993)
13. *Βυζαντινή προσωπογραφία, τοπική ιστορία και βυζαντινοτουρκικές σχέσεις. Ανατύπωση άρθρων 1991-1994* (Αθήνα, Κριτική, 1994 – 20 μελετήματα) (ελληνικά και αγγλικά)

14. *Η βυζαντινή Ρόδος και οι Μουσουλμάνοι... μέσα 7^ο-αρχές 14^ο αι.* (Αθήνα, Τροχαλία, 1994, 2^η έκδ. 1995)
15. (συνεργ. Φωτεινή Βλαχοπούλου-Κοσμάς Μεγαλομμάτης): *Βενιαμίν εκ Τουδέλης, Το βιβλίο των Ταξιδιών στην Ευρώπη, την Ασία και την Αφρική 1159-1173*, ελληνική μετάφραση (Αθήνα, Στοχαστής, 1994) (εισαγωγή-σχόλια-βιβλιογραφία)
16. (συνεργ. Λάζ. Δεριζιώτης): *Ιστορία του Βυζαντίου με αποσπάσματα από τις πηγές*, τόμ. Α': 284-717 (Αθήνα, Πατάκης, 1984, 2^η έκδ. 1996, 3^η έκδ. με προσθήκες 2001, ανατύπ. 2002, 2005, 2011)
17. *Οι Τούρκοι και το Βυζάντιο*, τόμ. Α': *Προ-οθωμανικά φύλα στην Ασία και στα Βαλκάνια* (Αθήνα, Δόμος, 1996, ανατύπ. 2001, 2^η έκδ. με προσθήκες, 2006) (Α' βραβείο Αμπντί Ιπεκτσι 1996-97)
18. *Βυζάντιο-μεσαιωνικός κόσμος-Ισλάμ: 13 δοκίμια ιστορίας και παιδείας* (Αθήνα, Δημιουργία, 1996), 2^η έκδ./16 δοκίμια (2000), 3^η έκδ./25 δοκίμια (Αθήνα, Παπαζήσης, 2004), 4^η έκδ. (2007)
19. *Μελετήματα βυζαντινής, μεσαιωνικής και ισλαμικής ιστορίας. Ανατύπωση άρθρων 1984-1994* (Φάρσαλα-Θεσσαλονίκη, Ηρόδοτος, 1997 – 33 μελετήματα) (ελληνικά και αγγλικά)
20. *Από το Βυζάντιο στην Τουρκοκρατία. Ανατύπωση μελετών και άρθρων 1987-1997* (Αθήνα, Δημιουργία, 1997 – 35 μελετήματα) (ελληνικά, αγγλικά, ρωσικά και τουρκικά)
21. *Ποικίλα δοκίμια ιστορικά, φιλολογικά, βιβλιοκριτικά. Άρθρα της «ΜΕΣΗΜΒΡΙΝΗΣ» 1991-1994* (Αθήνα, Ιωλκός, 1999 – 62 δοκίμια)
22. *Ούννοι, Βυζάντιο και Ευρώπη. Ο κόσμος των πρωίμων Τούρκων* (Αθήνα, Ίδρυμα Γουλανδρή-Χορν, 2000, 2^η έκδ. 2004)
23. *Βυζαντινό ιστοριογραφικό πεντάπτυχο: Προκόπιος-Μιχαήλ Ψελλός- Άννα Κομνηνή-Ιωάννης Κίνναμος-Γεώργιος Σφραντζής. Συμβολή για τους ιστοριογράφους και την εποχή τους* (Θεσσαλονίκη, Ηρόδοτος, 2001, 2^η έκδ. με προσθήκες, Αθήνα, Ηρόδοτος/Μυρμιδόνες, 2012)
24. (συνεργ. Β. Hendrickx): *Introducing Byzantine history: a manual for beginners* (Paris: Herodotos, 2001) –ελληνική μετάφρ.: *Εισαγωγή στη βυζαντινή ιστορία 284-1461 μ.Χ.* (Θεσσαλονίκη, Αντ. Σταμούλης/ Ηρόδοτος, 2003, 2^η αναθεωρημένη έκδ. Αθήνα, Ηρόδοτος, 2008, 3^η έκδ. υπό έκδοση το 2015/2016)
25. *Βυζαντινά-τουρκικά-μεσαιωνικά (ανατύπωση άρθρων 1995-2000)* (Θεσσαλονίκη, Ηρόδοτος, 2002 – 37 μελετήματα) (ελληνικά, αγγλικά, γαλλικά)
26. *Δοκίμια οθωμανικής ιστορίας* (Αθήνα, Παπαζήσης, 2002, 2^η έκδ. με προσθήκες 2004, 3^η έκδ. με νέες προσθήκες 2007)
27. *Στις ρίζες της οθωμανικής ιστοριογραφίας. Ιστοριογράφοι και χρονικογράφοι των 165^ο-18^ο αιώνων* (Αθήνα, Ενάλιος, 2003)
28. *Οι Αλανοί του Καυκάσου και οι μεταναστεύσεις τους κατά την Ύστερη Αρχαιότητα και το μεσαίωνα* (Αθήνα, Ίδρυμα Γουλανδρή-Χορν, 2003)
29. *Ιστορία του Βυζαντίου*, τόμ. Γ': *Η ύστερη Βυζαντινή Αυτοκρατορία και ο μεσαιωνικός Ελληνισμός, 1025-1461 μ.Χ.* (Αθήνα, Πατάκης, 2004, 2^η έκδ. με προσθήκες 2006, ανατύπ. 2011)
30. *Η ίδρυση της Μογγολικής Αυτοκρατορίας, 1206-1294* (Αθήνα, Ιωλκός, 2004, 2^η έκδ. με προσθήκες, 2009)
31. *Γεώργιος Μανιάκης. Κατακτήσεις και υπονόμευση στο Βυζάντιο του 11^ο αιώνα, 1030-1043 μ.Χ.* (Αθήνα, Περίπλους, 2004)
32. *Οι Μεγάλοι Κομνηνοί της Τραπεζούντας και του Πόντου. Ιστορική επισκόπηση της Βυζαντινής Αυτοκρατορίας του μικρασιατικού Ελληνισμού, 1204-1461* (Αθήνα, Επιτροπή Ποντιακών Μελετών, 2005, 2^η έκδ. με προσθήκες, Θεσσαλονίκη, Αφοί Κυριακίδη, 2009, 3^η έκδ. με προσθήκες-διορθώσεις, Θεσσαλονίκη, Δέσποινα Κυριακίδη, 2016)
33. *Από την ύστερη αρχαιότητα στο μεσαίωνα. Ιστορικά δοκίμια* (Αθήνα, Ηρόδοτος, 2006)

34. (συνεργ. Ν. Νικολούδης): *Ο ύστερος μεσαιωνικός κόσμος, 11^{ος}-16^{ος} αι.. Βυζάντιο-μεσαιωνική Δύση-Ανατολή και Ισλάμ-Βαλκάνια και Σλάβοι. Δοκίμια και άρθρα* (Αθήνα, Ηρόδοτος, 2007)
35. *Byzantino-Normannica. The Norman capture of Italy (to A.D. 1081) and the first two Norman invasions in Byzantium (A.D. 1081-1085 and 1107-1108)* (Leuven: Peeters, 2007), σειρά “*Orientalia Lovaniensia Analecta*” (αρ. 165)
36. (συνεργ. Π. Γιαννόπουλος), *Μεσαιωνική Πελοπόννησος. Βυζάντιο-Λατινοκρατία-πρώιμη Τουρκοκρατία* (Αθήνα, Ηρόδοτος, 2013)
37. *Το κράτος των Μεγάλων Κομνηνών της Τραπεζούντας (1204-1461 μ.Χ.). Η Βυζαντινή Αυτοκρατορία του Πόντου. Μια ευσύνοπτη ιστορική επισκόπηση* (Αθήνα, Επιτροπή Ποντιακών Μελετών, 2016, 2^η έκδ. 2017 υπό εκτύπωση)
38. *Μεγάλοι μαέστροι. Βιογραφικό λεξικό* (Αθήνα, Πατάκης, 2008, 2^η αναθεωρημένη & εμπλουτισμένη έκδ. 2009, 3^η έκδ. υπό ετοιμασία)
39. *Δοκίμια κλασικής μουσικής παιδείας* (Αθήνα, Παπαζήσης, 2009, 2^η έκδ. με προσθήκες-διορθώσεις, 2013, 3^η έκδ. με νέες προσθήκες, 2016)
40. *Μαέστροι στο διαδίκτυο. Επιλογές και πρακτικός οδηγός* (Αθήνα, Ηρόδοτος, 2014, 2^η και 3^η αναθεωρημένη έκδ. 2016, 4^η έκδ. υπό εκτύπωση)
41. *Μεγάλοι μαέστροι. Συμπλήρωμα* (υπό ετοιμασία)

Επίσης, πάνω από 700 τίτλοι άρθρων, σημειωμάτων, κεφαλαίων σε συλλογικά έργα και εκτενών βιβλιοκρισιών (περίπου το ένα τρίτο τους στα αγγλικά), σε βυζαντινολογικά και άλλα μεσαιωνολογικά περιοδικά, σε συλλογικούς τόμους κ.ά., καθώς και σε μουσικολογικά (έντυπα και διαδικτυακά) περιοδικά

ΜΝΕΙΕΣ-ΑΝΑΦΟΡΕΣ (CITATION INDEX)

- Περίπου 1.700 εντοπισμένες βιβλιοκρισίες και διάφορες αναφορές-σημειώματα (ετεροαναφορές) στα βιβλία και περισσότερες από 2.500 εντοπισμένες αναφορές στα άρθρα, βιβλιοκρισίες, λήμματα κ.λ.π. –επίσης βιβλιοπαρουσιάσεις σε μουσικολογικά περιοδικά
 Πρβλ. αναλυτικά: Α.Γ.Κ. Σαββίδης, *Βιο-εργογραφικά και δημοσιεύματα (1980-2016)*, 5^η συμπληρωμένη έκδοση, Αθήνα-Καλαμάτα, Μυρμιδόνες-Ηρόδοτος, 2017

ΒΙΟΓΡΑΦΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ

- Βιογραφικό λήμμα, μεταξύ άλλων, στα: *Who's Who in the Balkans 1997-1998*, Αθήνα 1997, σ. 1021, *Who's Who in Greece 2001*, Αθήνα 2001, σσ. 653-655 και *Who's Who-Επίτομο βιογραφικό λεξικό 2004*, Αθήνα 2004, σσ. 849-850. Επίσης στη *ΜΓΕ ΥΔΡΙΑ* τόμ. 46 (Αθήνα 1987), σσ. 302-303, στην *Εγκυκλοπαίδεια Ποντιακού Ελληνισμού* τόμ. 5 (Θεσσαλονίκη 1989), σσ. 104-105 και στο *Journal of Oriental & African Studies* 11 (Αθήνα 2000-2002, έκδ. 2003), σσ. 117-118
- Βιο-εργογραφικά και πολλές μνείες στο Internet (*Wikipedia-Βικιπαίδεια*, κ.λπ.)

Ιούνιος 2017